

ÇOCUKLARIN TELEVİZYON SEYRETME ALIŞKANLIKLARININ YAŞ VE CİNSİYETE GÖRE İNCELENMESİ

Neriman ARAL

Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Ankara.

Remziye CEYLAN

Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Edirne

Müdüriye Yıldız BIÇAKÇI

Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Ankara.

Özet

Bu araştırma ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıfa devam eden çocukların yaş ve cinsiyetinin çocukların hafta içi ve hafta sonu televizyon seyretme süresi, seyrettikleri program türü ve televizyon seyretme zamanlarında etkili olup olmadığının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma Kırşehir il merkezinde bulunan tesadüfi örnekleme ile seçilen üç ilköğretim okuluna devam eden, araştırmaya gönüllü katılan toplam 315 çocuk üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada çocukların televizyon seyretme alışkanlıklarını ve çocuk hakkında bilgileri elde etmek amacıyla "Anket Formu" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda cinsiyetin hafta içi ve hafta sonu televizyon seyretme süresi, seyrettikleri program türünde etkili olduğu belirlenirken ($p < .001$, $p < .005$), yaşın hafta içi ve hafta sonu televizyon seyretme süresi, seyrettikleri program türünde etkili olmadığı saptanmıştır ($p > .005$).

Anahtar sözcükler: *Çocuk, televizyon, kitle iletişim araçları.*

STUDY OF TELEVISION VIEWING HABITS OF CHILDREN BY AGE AND GENDER

Abstract

This study aims at determining whether age and gender of children attending fourth and fifth year of elementary education have an effect on the television viewing periods, program types viewed and television viewing times in the week days and the weekends. Study was conducted on a total of 315 voluntary children attending three elementary schools that were selected randomly at Kırşehir provincial center. A "Questionnaire" was used to collect information on the children and their television viewing habits in the study. The study revealed that while gender was effective in terms of television viewing periods in the week days and on the weekends ($p < .001$, $p < .005$) while age was not effective in terms television viewing periods and television program types viewed in the week days and on the weekends ($p > .005$).

Key words: *Child, television, mass media.*

1. Giriş

Çocuğun yaşamında televizyon önemli bir yer tutmaktadır. Çocuklar televizyon seyretmeye diğer etkinlikten daha fazla zaman ayırmaktadır. Aral ve Aktaş (1997) tarafından yapılan bir çalışmada çocukların yaptıkları günlük etkinliklerde televizyon seyretmeye diğer etkinliklerden daha fazla zaman ayırdığı belirlenmiştir. Çocukların televizyon seyretmek için geçirdiği zaman erken çocukluk dönemi boyunca artarak yaklaşık olarak on veya on iki yaşlarında en üst düzeye ulaşmakta ve ergenlik döneminde azalmaya başlamaktadır (Larson, Kubey and Colletti, 1989; Bukatko and Daehler, 2004). Larson (2004) yaptığı çalışmada Amerika, Avrupa ve Doğu Asya'da gençlerin günde ortalama bir buçuk ile iki buçuk saat arasında televizyon seyrettiklerini saptamış, Gunter, Charlton, Coles ve Cheltenham ise (2000), çocukların günde üç saat on dakika televizyon seyrederek zamanlarını tükettiklerini belirlemiştir. Bunların dışında yapılan bir çok çalışmada da çocukların genellikle günde ortalama iki-üç saat televizyon seyrettikleri saptanmıştır (Güngör ve Ersoy, 1994; Aral ve Aktaş, 1997; Doğanay, 1997; Bianchi and Robinson, 1997). Ancak, çocukların televizyon seyretme süreleri bireysel özelliklerine bağlı olmakla beraber cinsiyete göre de değişebilmektedir. Yapılan bazı çalışmalarda kız çocuklarının (Aktaş-Arnas, 2006; Gunter vd., 2000), bazı çalışmalarda ise erkek çocukların daha fazla televizyon seyrettikleri saptanmıştır (Bianchi and Robinson, 1997; Wake, Hesketh and Waters, 2003).

Çocukların televizyon seyredirken geçirdikleri zaman kadar, seyrettikleri programın içeriği de çok önemlidir. Yapılan bir çalışmada çocukların boş zaman etkinliklerinde ilk sırayı televizyon seyretmenin aldığı, en çok seyredilen çizgi film ile ana haber programlarında ise şiddet içeriğinin en fazla olduğu saptanmıştır (Doğan ve ark., 2004). Yapılan deneysel bir çalışma, şiddet içerikli televizyon programlarını seyreden çocukların gerçek yaşamda saldırgan davranışlara yönelme, gerçekleri doğru algılayamama ve gerçek yaşamdaki saldırgan davranışlara karşı duyarsızlaşma yönünde olumsuz sonuçlar sergilediklerini doğurduğunu göstermiştir (Molitor and Hirsch, 1994). Televizyondaki şiddet açık bir şekilde tek başına belli başlı saldırganlığın nedeni olmayabilir, ancak hem bireyin gelişiminde hem de kültürel düzeyde önemli bir etkiye sahiptir. Bandura, çalışmalarında saldırganlığın öğrenilmesinde model almanın ve taklidin önemli olduğunu vurgulamış ve bu konuda da televizyonun model sunma açısından etkili olduğunu belirtmiştir (Bukatko and Daehler, 2004). Ayrıca, televizyon çocuğun çalışma alışkanlıklarını etkilemekte ve ev ödevlerinin yapılmasını engellebilmektedir.

Televizyonun tüm bu olumsuz etkilerine rağmen öğretici özelliği de bulunmaktadır. Ancak, seyretme süresinin fazlalığı ve çocuklar için hazırlanmış nitelikli programların olmaması nedeniyle televizyonun bu özelliği ön plana çıkmamaktadır. Bu nedenle çocukların televizyon seyretme alışkanlıklarının ortaya konmasının ve bu doğrultuda önerilerinin oluşturulmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu düşünceden hareketle çalışmada ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıfa devam eden çocukların yaş ve cinsiyetinin çocukların hafta içi ve hafta sonu televizyon seyretme süresi ve seyret-

tikleri program türünde etkili olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır.

2. Materyal Ve Yöntem

Bu araştırma ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıfa devam eden çocukların yaş ve cinsiyetinin çocukların hafta içi ve hafta sonu televizyon seyretme süresi, seyrettikleri program türü ve televizyon seyretme sürelerinde etkili olup olmadığının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın Modeli: Araştırma, tarama modelinde betimsel bir çalışmadır.

Evren ve Örneklem: Araştırma Kırşehir il merkezinde bulunan ilköğretim okullarının dördüncü ve beşinci sınıflarına devam eden çocuklar üzerinde yürütülmüştür. Araştırmaya Kırşehir il merkezinden tesadüfi örneklem yöntemi ile seçilen üç ilköğretim okulunun dördüncü ve beşinci sınıflarına devam eden çalışmaya gönüllü olarak katılan toplam 331 çocuk dahil edilmiştir. Çalışmaya katılan çocukların % 48.6'sının erkek, % 51.4'ünün kız, %63.7'sinin on bir yaşında ve % 36.3'ünün on yaşında olduğu belirlenmiştir.

Anket Formu: Araştırmada araştırmacılar tarafından geliştirilen ve iki bölümden oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Birinci bölüm çocuğun cinsiyeti, yaşı ile ilgili sorulardan, ikinci bölüm ise; çocukların hafta içi ve hafta sonu televizyon seyretme süresi, seyrettikleri program türüne ilişkin sorulardan oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 10.0 programında (Statistical Package for Social Sciences) değerlendirilmiştir. Çocukların cinsiyetinin ve yaşın, hafta içi ve hafta sonu televizyon seyretme süresi ve seyrettikleri program türünde etkili bir faktör olup olmadığını belirlemek amacıyla veriler "Kay-Kare Testi" ile analiz edilmiştir (Büyüköztürk, 2002).

3. Bulgular Ve Tartışma

Bu çalışmada ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıfa devam eden çocukların yaş ve cinsiyetinin çocukların hafta içi ve hafta sonu televizyon seyretme süresi, seyrettikleri program türü ve televizyon seyretme zamanlarında etkili olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda gerçekleşen çalışmaya katılan çocukların cinsiyetine göre, erkekler çoğunlukla boş zamanlarında televizyon seyretmeyi birinci tercih (% 50.3) olarak belirtirlerken, kızların çoğunluğu televizyon seyretmeyi boş zaman etkinlikleri arasında ikinci (%49.4) tercih olarak belirtmişlerdir. Kay-kare testi sonuçlarına göre, boş zaman etkinlikleri arasında televizyon seyretme tercih sıralarının çocukların cinsiyetlerine göre değişiklik göstermediği saptanmıştır. [$X_2 = 1.468$, $p > .01$]. Aral ve Aktaş (1997) tarafından yapılan bir çalışmada da çocukların televizyon seyretmeye diğer etkinliklerden fazla zaman ayırdığı saptanmış, ancak bu süre-

nin cinsiyete göre farklılaşmadığı belirtilmiştir. Yapılan bir başka çalışmada da çocukların televizyon seyretmeyi tercih etme konusunda, cinsiyetler arasındaki farklılığın önemli olmadığı belirtilmiştir (Huston ve ark., 1999). Bu dönemde hem kız hem erkek, her iki cinsiyet grubu için de televizyon seyretmenin diğer etkinliklerden daha çekici olduğu, daha kolay ulaşılabildiği ve kendini hiç zorlamadan bu etkinliği yaptığı düşünülmektedir. Bu nedenle özellikle her evde, en az bir tane olan televizyonun diğer etkinliklere göre çocuk tarafından daha çok tercih edildiği belirtilmektedir (Bianchi and Robinson, 1997; Larson vd., 1989; Wake vd., 2003).

Araştırmaya katılan erkek çocukların % 6.2'si, kızların ise 12.9'u televizyon programlarının şiddet içermemesi gerektiğini, erkeklerin (%11.2) ve kızların (10.6) birbirlerine yakın oranda televizyon programlarında argo sözcükler kullanılmasını istemediklerini, kızların ve erkeklerin çoğunluğu programların eğitici ve öğretici (erkek: % 41.6; kız: 35.9) ve eğlenceli (erkek: % 41; kız: 40.6) olmasını istediklerini belirtmişlerdir. Kay-kare testi sonuçlarına göre, televizyon programlarında olması gereken özelliklerin çocukların cinsiyetlerine göre değişiklik göstermediği saptanmıştır. [$X_3 = 4.607, p>.01$]. Dağılımlar incelendiğinde erkeklerin televizyon programlarında şiddet içeren yayınları kızlara göre daha fazla tercih ettikleri görülmektedir.

Çalışmaya katılan on bir yaşındaki çocukların % 50.7'si evde boş zamanlarında televizyon seyretmeyi ikinci tercih olarak belirttikleri, on yaş çocuklarının ise % 51.7'sinin ise televizyon seyretmeyi birinci tercih olarak belirttikleri saptanmıştır. Bu sonuçlar evde boş zaman etkinliği olarak televizyonun birinci derecede tercih edilmesinde küçük yaşın etkili olabileceğini düşündürmektedir. Buna karşılık evde boş zamanlarda yapacağı etkinlikler arasında televizyon seyretme tercih sıralarının yaş gruplarına göre değişiklik göstermediği saptanmıştır. [$X_2 = 4.056, p>.01$]. Bu sonuca karşın Bianchi, Robinson, (1997), Wake ve arkadaşları (2003) yaptıkları çalışmalarda çocukların televizyon seyretmeyi tercih etmesinde, en önemli faktörün yaş olduğunu vurgulamışlardır. Huston ve arkadaşları (1999) tarafından yapılan çalışmada da televizyon seyretme sürelerinin yaşla birlikte düştüğü belirtilmiştir. Daha önce yapılan çalışmalarda yaşın etkili olduğunun vurgulanmasına rağmen, araştırmaya dahil edilen çocukların televizyon seyretmelerinde yaşın etkili olmasında çocukların yaş gruplarının birbirine yakın olmasının etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan on yaş ve on bir yaş çocukların çoğunluğunun televizyon programlarının eğlenceli (on yaş: % 41.7; on bir yaş: % 40.3); eğitici ve öğretici (on yaş: % 36.7; on bir yaş: % 39.8) olmasını istedikleri, on yaş ve on bir yaş çocuklarının birbirlerine yakın oranda, televizyon programlarında argo sözcüklerin kullanılmasını istemedikleri ve programların şiddet içermemesi gerektiğini belirttikleri saptanmıştır. Kay-kare testi sonuçlarına göre, televizyon programların da olması gereken özelliklerin çocukların yaş gruplarına göre değişiklik göstermediği saptanmıştır [$X_3 = 0.496, p>.01$].

Cinsiyete ve yaşa göre çocukların en çok seyrettikleri programlarla, hafta içi ve

hafta sonu televizyon seyretme sürelerine ait dağılımlar tablolar halinde sunularak analiz sonuçları tartışılmıştır.

Tablo 1. Kız ve erkek çocukların en çok seyrettikleri programa ait kay-kare testi sonuçları

En Çok Seyredilen Program Türü									
Kay-Kare: 22.724 Sd:4 p: 0.001*				Çizgi Film	Dizi	Sinema	Spor	Diğer (Magazin Belgesel Haber)	Toplam
		Cinsiyet	Erkek	Sayı	51	63	16	16	15
				%	% 31.7	%39.1	%9.9	%9.9	%9.3
	Kız	Sayı	52	37	28	14	39	170	
		%	%30.6	%21.8	%16.5	%8.2	%22.9	%100	
Toplam		Sayı	103	100	44	30	14	331	
		%	%31.1	%30.2	%13.3	%9.1	%16.3	%100	

Tablo 1'e göre erkeklerin %39.1'nin dizi film, kızların ise % 30.6' sının çizgi film seyrettikleri belirlenmiştir. Kay-kare testi sonuçlarına göre, en çok seyredilen programların çocukların cinsiyetlerine göre değişiklik gösterdiği saptanmıştır [$X_4 = 22.724$, $p < .01$]. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde; erkeklerin kızlardan farklı olarak daha fazla dizi seyrettikleri, kızların ise daha fazla çizgi film, sinema filmi, magazin programı ve belgesel programları seyrettikleri görülmektedir. Bu durum son yıllarda televizyonlarda seyredilen polisiye vb. diziler erkeklere yönelik polisiye tarzı dizilerin artmasıyla açıklanabilir. Aynı zamanda ailelerin de bu dizileri seyretmeleri de destekleyici bir faktör olabilir. Yapılan bir çalışmada da kız çocuklarının, erkek çocuklarından daha fazla sinema filmi seyrettikleri belirlenmiştir (Gunter vd., 2000). Huston ve arkadaşları (1990) tarafından yapılan bir başka çalışmada da, erkek çocuklarının kız çocuklarından daha fazla macera programlarını seyrettikleri saptanmıştır.

Tablo 2. Farklı yaş grubundaki çocukların en çok seyrettikleri programa ait kay-kare testi sonuçları

		En Çok Seyredilen Program Türü						
Kay-Kare: 3.040 Sd:4 p: 0.804		Çizgi Film	Dizi	Sinema	Spor	Diğer (Magazin Belgesel Haber)	Toplam	
Yaş	11 yaş	Sayı	62	66	28	19	36	211
		%	%29.4	%31.3	%13.3	%9	%17.1	%100
	10 yaş	Sayı	41	34	16	11	18	120
		%	%34.2	%28.3	%13.3	%9.2	%15	%100
Toplam		Sayı	103	103	100	44	54	331
		%	%31.1	%31.1	%30.2	%13.3	%16.3	%100

Tablo 2'ye göre, her iki yaş grubunda da çocukların daha çok çizgi film (on bir yaş: 29.4; on yaş: 34.2) seyrettiği belirlenmiştir. Kay-kare testi sonuçlarına göre, en çok seyredilen programların çocukların yaşına göre değişiklik göstermediği saptanmıştır [$X_4 = 3.040$, $p > .01$]. Bu durumun çocukların yaşlarının birbirine yakın olmasından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Çocukların yaşları arttıkça seyrettikleri televizyon programlarındaki tercihleri de değişmektedir. Okul öncesi dönemdeki çocukların, genellikle çizgi filmleri ve çocuklar için hazırlanmış eğitimsel programları, daha sonra ise genel seyircilere yönelik komedi ve eğlence programlarını seyrettikleri belirtilmektedir (Bukatko and Daehler, 2004). Larson ve arkadaşları (1989) tarafından yapılan bir çalışmada televizyonda seyredilen programlar ile çocukların yaşları arasında önemli ölçüde bağlantılar bulunmuştur. Bu çalışmaya göre, yaşça daha büyük çocuklar çizgi filmleri daha az, müzik programlarını daha fazla seyretmişlerdir. Huston ve arkadaşları (1990) tarafından yapılan bir çalışmada da yaşça daha büyük çocuklar genel seyirciler için hazırlanan komedileri, yaşça daha küçük çocuklara göre daha fazla seyretmişlerdir.

Tablo 3. Kız ve erkek çocukların hafta içi ve hafta sonu televizyon seyretme süresine ait kay-kare testi sonuçları

Kay-Kare: 9.015 Sd:3 p: 0.029*			Hafta İçi				Toplam
			0-60 dak.	61-120 dak.	121-180 dak.	181-240 dak.	
Cinsiyet	Erkek	Sayı	28	62	61	10	161
		%	%17.4	%38.5	%37.9	%6.2	%100
	Kız	Sayı	34	54	55	27	170
		%	%20	%31.8	%32.4	%15.9	%100
Toplam		Sayı	62	116	116	37	331
		%	%18.7	%35	%35	%11.3	%100
Kay-Kare: 12.800 Sd:3 p: 0.005*			Hafta Sonu				Toplam
			0-60 dak.	61-120 dak.	121-180 dak.	181-240 dak.	
Cinsiyet	Erkek	Sayı	3	54	90	14	161
		%	%1.9	%33.5	%55.9	%8.7	%100
	Kız	Sayı	9	64	67	30	170
		%	%5.3	%37.6	%39.4	%17.6	%100
Toplam		Sayı	12	118	157	44	331
		%	%3.6	%35.6	%47.4	%13.4	%100

Tablo 3'e göre, hafta içi hem erkeklerin (61-120 dk. :%38.5; 121-180 dk.:%37.9) hem de kızların (61-120 dk.:%31.8; 121-180 dk.:%32.4) ortalama 60 dakika ile 180 dakika arasında televizyon seyrettikleri görülmektedir. Hafta sonu ise hem erkeklerin (%55.9) hem de kızların (%39.4) çoğunluğunun ortalama 121 dk. ile 180 dakika arasında televizyon seyrettikleri belirlenmiştir. Kay-kare testi sonuçlarına göre, çocukların hem hafta içi [$X_3 = 9.015$, $p < .05$] hem de hafta sonu [$X_3 = 12.800$, $p < .01$] televizyon seyretme sürelerinin cinsiyetlerine göre değişiklik gösterdiği saptanmıştır. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, kız çocuklarının hafta içi ve hafta sonu erkek çocuklarına göre daha uzun süre televizyon seyrettikleri görülmektedir. Aktaş –Arnas (2006) tarafından yapılan bir çalışmada da hafta içinde kız çocuklarının erkek çocuklarından daha fazla televizyon seyrettikleri saptanmıştır. Yapılan bir başka çalışmada da kız çocukların erkek çocuklarından daha uzun süre televizyon seyrettikleri belirlenmiştir (Gunter vd., 2000). Ancak, erkek çocukların kız çocuklarından daha fazla televizyon seyrettiklerini gösteren araştırma sonuçları da bulunmaktadır (Bianchi ve Robinson, 1997; Wake vd, 2003). Yapılan bazı çalışmalarda ise hafta içinde televizyon seyretme sürelerinde cinsiyetler arası farklılığın önemli olmadığı ortaya konulmuştur (Aral, Aktaş, 1997; Akpınar, 2004). Ayrıca farklı çalışmalarda da erkek çocukların kız çocuklarına göre bilgisayarı kullanmayı televizyona seyretmeye tercih ettikleri de saptanmıştır (Huston vd., 1999; Wake vd., 2003; Aktaş- Arnas, 2006). Bu nedenle erkek-

lerin kızlara göre daha az televizyon seyrettikleri söylenebilir. Kızların evde daha fazla vakit geçirmeleri de bu sonuçta etkili olmuş olabilir.

Tablo 4. Farklı yaş grubundaki çocukların hafta içi ve hafta sonu televizyon seyretme süresine ait kay-kare testi sonuçları

Kay-Kare: 6.350 Sd:3 p: 0.096		Hafta İçi				Toplam	
		0-60 dak.	61-120 dak.	121-180 dak.	181-240 dak.		
Yaş	11 yaş	Sayı	45	79	67	20	211
		%	%21.3	%37.9	%31.3	%9.5	%100
	10 yaş	Sayı	17	37	49	17	120
		%	%14.2	%30	%41.7	%14.2	%100
Toplam		Sayı	62	116	116	37	331
		%	%18.7	%35	%35	%11.3	%100
Kay-Kare: 1.742 Sd:3 p: 0.628		Hafta Sonu				Toplam	
		0-60 dak.	61-120 dak.	121-180 dak.	181-240 dak.		
Yaş	11 yaş	Sayı	9	80	93	29	211
		%	%4.3	%37.9	%44.1	%13.7	%100
	10 yaş	Sayı	3	38	64	15	120
		%	%2.5	%31.7	%53.3	%12.5	%100
Toplam		Sayı	12	118	157	44	331
		%	%3.6	%35.6	%47.5	%13.3	%100

Tablo 4'e göre, hafta içi on bir yaş çocukların daha çok (% 37.9) ortalama 61 dakika ile 120 dakika arasında televizyon seyrettikleri belirlenirken, on yaş çocuklarının ise daha çok (%41.7) 121 dakika ile 180 dakika arasında televizyon seyrettikleri saptanmıştır. Hafta sonu ise hem on bir yaş (%44.1) hem de on yaş çocuklarının (%53.3) çoğunlukla 121 dakika ile 180 dakika arasında televizyon seyrettikleri belirlenmiştir. Kay-kare testi sonuçlarına göre, çocukların hem hafta içi [$X_3 = 6.350$, $p > .01$] hem de hafta sonu [$X_3 = 12.800$, $p < .01$] televizyon seyretme sürelerinin yaş gruplarına göre değişiklik göstermediği belirlenmiştir. Bu durumun gruplar arasındaki yaş farkının birbirine yakın olmasından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Çocukların televizyon seyrederek geçirdikleri zaman ilk çocukluk dönemi süresince artmakta ve yaklaşık olarak on veya oniki yaşlarında zirveye ulaşmakta, ergenlik döneminde ise azalmaktadır (Bukatko and Daehler, 2004). Larson ve arkadaşları (1989) tarafından yapılan bir çalışmada ergenler, ergenlik öncesi döneminde bulunan çocuklarla karşılaştırılmış ve ergenlerin daha az televizyon seyrettikleri bulunmuştur. Yapılan bir çalışmada da çocukların televizyon seyretmeye diğer etkinliklerden

daha fazla zaman ayırdığı, hafta sonunda ise etkinliklere ayrılan sürelerde artma olduğu ancak yaşın etkinliklere ayrılan sürelerle göre farklılık yaratmadığı saptanmıştır (Aral ve Aktaş, 1997). Huston ve arkadaşları (1999) tarafından yapılan bir çalışmada da hafta sonunda büyük çocukların, yaşça daha küçük çocuklara göre sosyal ilişkiler boyutunda daha fazla zaman geçirdikleri belirtilmiştir. Yapılan bir başka çalışmada da okul öncesi döneminde bulunan çocukların diğer yaş gruplarına oranla hafta sonu televizyon seymeye daha fazla zaman ayırdıkları saptanmıştır. Ayrıca, çalışmada yedi-sekiz yaşındaki çocukların kitap okumaya ve video oyunlarına diğer yaş grubundaki çocuklara oranla daha fazla zaman ayırdıkları belirtilmiştir (Aktaş-Arnas, 2006).

Genel olarak bulgular değerlendirildiğinde; erkek çocukların daha fazla dizi film seymesi dikkat çekici bir sonuçtur. Bunun yanında on yaşında veya on bir yaşında olan hem erkek hem kız çocukların hafta boyunca ortalama dört beş saat televizyon seymediklerinin belirlenmesi de, çocukların daha farklı etkinliklere yönlendirilmediklerini göstermektedir.

4. Sonuç Ve Öneriler

Çalışmada; çocukların cinsiyetlerine göre, televizyonda en çok seyredilen programların, televizyon seymeye zamanlarının, hafta içi ve hafta sonu televizyon seymeye sürelerinin değişiklik gösterdiği ortaya konmuştur. Ancak, boş zamanlarda yapacağı etkinlikler arasında televizyon seymeye tercih sıralarının, televizyon programlarında olması gereken özelliklerin cinsiyete göre değişiklik göstermediği belirlenmiştir. Ayrıca çalışmada, en çok seyredilen programların, televizyon seymeye tercih sıralarının, televizyon programlarında olması gereken özelliklerin, televizyon seymeye zamanlarının, hafta içi ve hafta sonu televizyon seymeye sürelerinin çocukların yaş gruplarına göre değişiklik göstermediği de saptanmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda;

- Anne babaların çocukların seymedikleri programlar ve televizyon karşısında geçirdikleri zaman konusundaki rollerinin daha fazla farkında olmaları,
- Anne babaların çocukların zamanlarını nitelikli geçirmeleri için çocukları okuma, çevre gezisi, spor ve oyun gibi alternatif etkinliklere yönelterek çocukların televizyona olan bağımlılıklarını azaltmaları,
- Öğretmenlerin, derslerde televizyon seymeye zamanları ve televizyonda program seçme konularına yer vererek, çocukları bu konuda bilgilendirmeleri,
- Okullardaki medya okur yazarlığı dersi kapsamında iletişim araçlarının olumlu yönleri ve önemi yanında olumsuz yönleri konusunda da çocuklara bilgilerin verilmesi önerilebilir.

5. Kaynaklar

1. Akpınar, B. (2004) Çocukların televizyon izleme davranışlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Çağdaş Eğitim*, 29 (306), 35-45.

2. Aktaş- Arnas, Y. (2006). 3-8 yaş grubu çocukların kitle iletişim araçlarını kullanma alışkanlıkları ve aile çevresi. Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, I.Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi, İlt, 433-453, İstanbul: YA- PA Yayın Pazarlama Sanayi ve Tic. A.Ş.
3. Aral, N. & Aktaş, Y. (1997) Çocukların televizyon ve diğ er etkinliklere harcadıkları sürenin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 99-105.
4. Bianchi, S., & Robinson, J. (1997) What did you do today? Children's use of time, family composition and the acquisition of social capital. *Journal of Marriage and the Family*, 59, 332-344.
5. Bukatko, D. & Daehler, M. W. (2004) Child development. *A thematic approach*, Fifth Edition, Boston, New York: Houghton Mifflin Company.
6. Büyüköztürk, Ş. (2002). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. (2. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
7. Ceylan, R. (2009) . Çocukların benlik kavramları ile saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 34 (361) : 6-12.
8. Doğan, G., Subaşı, N., Çakır, B., Öztürk, P., Yılmaz, B., Hacıoğlu, E., Özşahin, M., & Yeğnidemir, N. (2004) Bir ilköğretim okulu 5,6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin en çok izledikleri televizyon programları ve bu programların şiddet içeriği yönünden değerlendirilmesi. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*, 1 (10-11), 64-70.
9. Doğanay, Ş. (1997) *10-16 yaş arasındaki çocukların cinsiyeti ile anne-baba öğrenim düzeyinin televizyon programı seçme ve izleme süresine etkisi*. (Basılmamış yüksek lisans tezi) Adana: Çukurova Üniversitesi.
10. Gunter, B., Charlton, T., Coles, D. & Cheltenham, C.P. (2000) The impact of television on children's antisocial behavior in a novice television community. *Child Study Journal*, 30 (2), 65-90.
11. Güngör, A., & Ersoy, Ö. (1994) *Televizyon programlarının okulöncesi dönem çocuklarına etkisine ilişkin anne-baba görüşleri*. **55-70**, 10. Ya-Pa Okulöncesi Eğitim ve Yaygınlaştırılması Semineri, İstanbul: Ya-Pa Yayın Pazarlama San. Ve Tic. A.Ş.
12. Huston, A.C, Wright, J.C., Rice, M.L., Kerkman, D. & Peters, M.St. (1990) Development of television viewing patterns in early childhood, A longitudinal investigation. *Developmental Psychology*, 26(3), 409-420.
13. Huston, A.C., Wright, J. C., Marguis, J.& Green, S.B. (1999) How young children spend their time: Television and other activities. *Developmental Psychology*, 35(4), 912-915.
14. Larson, R. W. (2004) How U.S Children and adolescents spend time= What it does (and doesn't) tell us about their development. Child Growth and Development. Annual Editions, USA:The McGraw-Hill Companies.
15. Larson, R., Kubey, R. & Colletti, J. (1989) Changing Channels, Early adolescent media choices and shifting investments in family and friends. *Journal of Youth and Adolescence*, 18(6), 583-599.
16. Molitor, F., & Hirsch, K. W. (1994) Children's toleration of real-life aggression after exposure to media violence= A replication of the drobman and Thomas studies. *Child Study Journal*, 24 (3), 191-203.
17. Wake, M., Hesketh, K., & Waters, E. (2003) Television, computer use and body mass index in Australian primary school children. *J. Paediatr Child Health*, 39, 130-134.